

Hoogbegaafd, geëngageerd?

Saskia Snickers

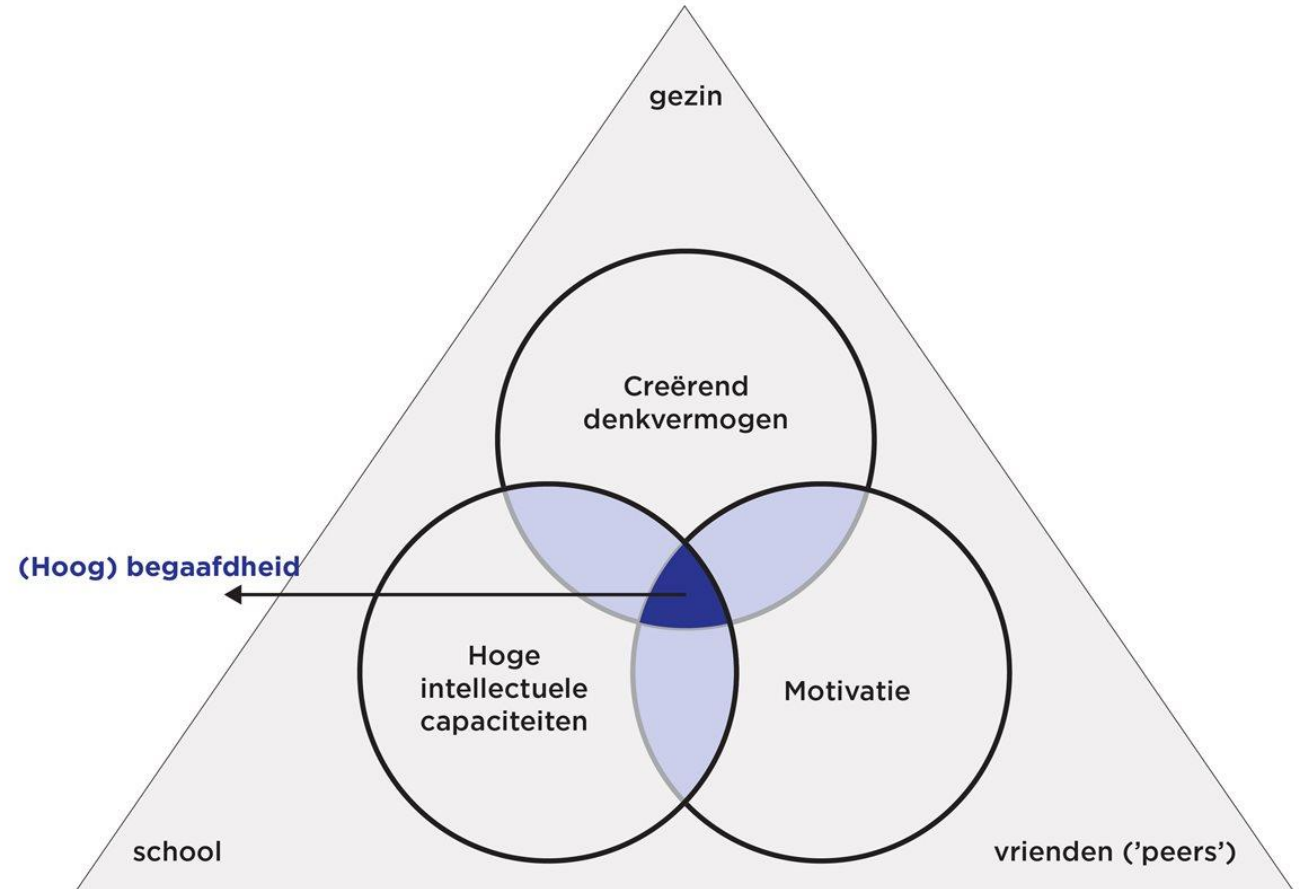
8 april 2025

Hoogbegaafdheid

Een blikrichting

Meerfactorenmodel (Mönks, 1985)

Slagboomdiagnostiek...?! |

- Het gaat er niet om wat een kind 'is', of 'heeft', het gaat erom wat een kind *nodig* heeft.

Hoogbegaafdheid is geen equivalent van hooggemotiveerd gedrag
(Minnaert, 2005; Pruisken & Rost, 2005)

Engagement

Actieve betrokkenheid bij een taak of activiteit (Reeve et al., 2004)

‘Energie in actie’, weerspiegeling verbinding
persoon en activiteit (Russell et al., 2005)

Holy grail of learning (Sinatra, 2015)

Belang van engagement voor het leren (Appleton et al., 2008)

Hier heeft zowel de leerling als de context invloed op!

Onderzoeksvragen

Wat heb je nodig om met *plezier* te werken?

Zijn er verschillen tussen wat hoogbegaafde- en gemiddeld intelligente leerlingen zeggen nodig te hebben om geëngageerd te raken (en te blijven) voor het leren op school?

Hoe zien die verschillen er dan uit?

Onderzoeksopzet

Kwantitatieve studie

(N=1017)

Vragenlijsten, intelligentietesten

Kwalitatieve studies

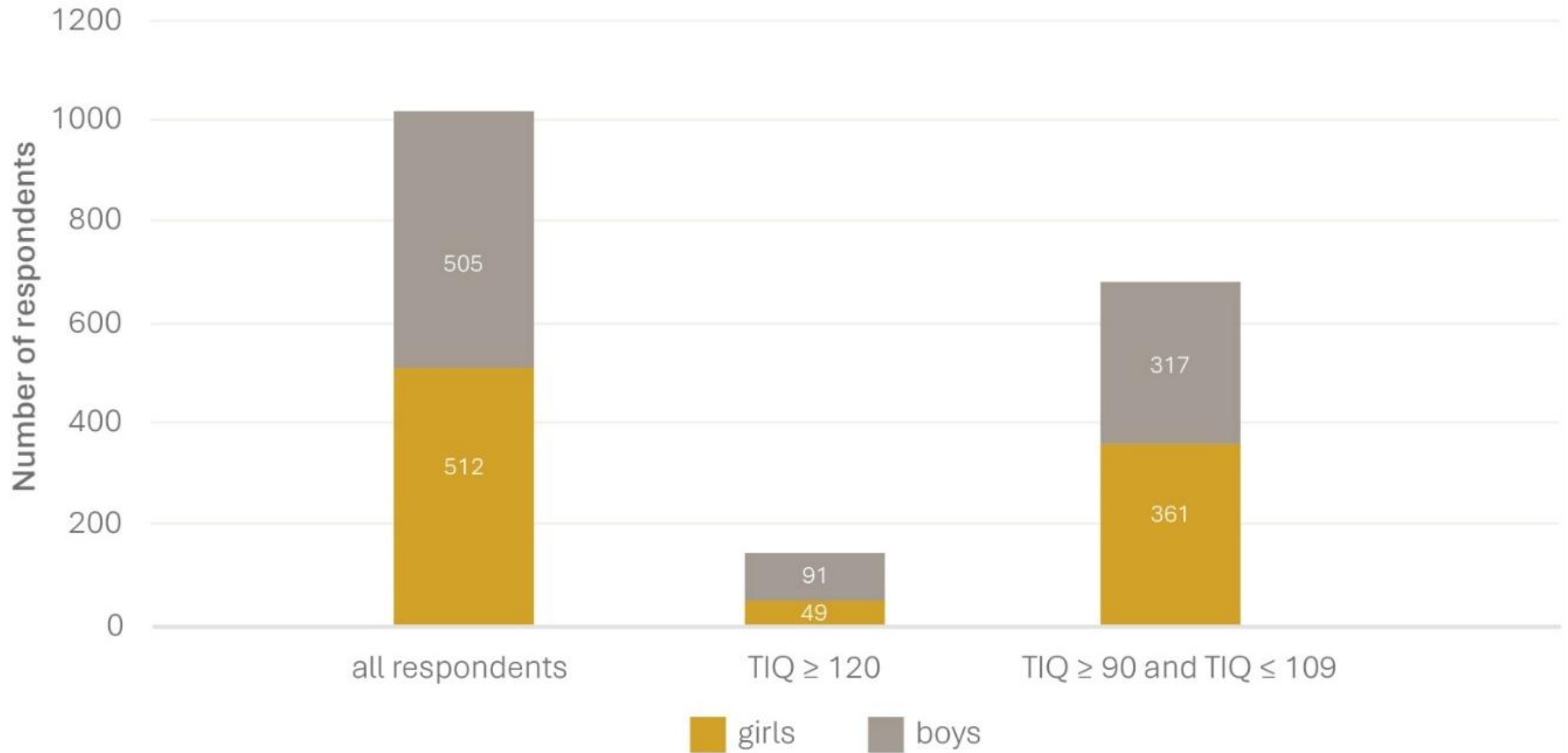
(N=3, N=8)

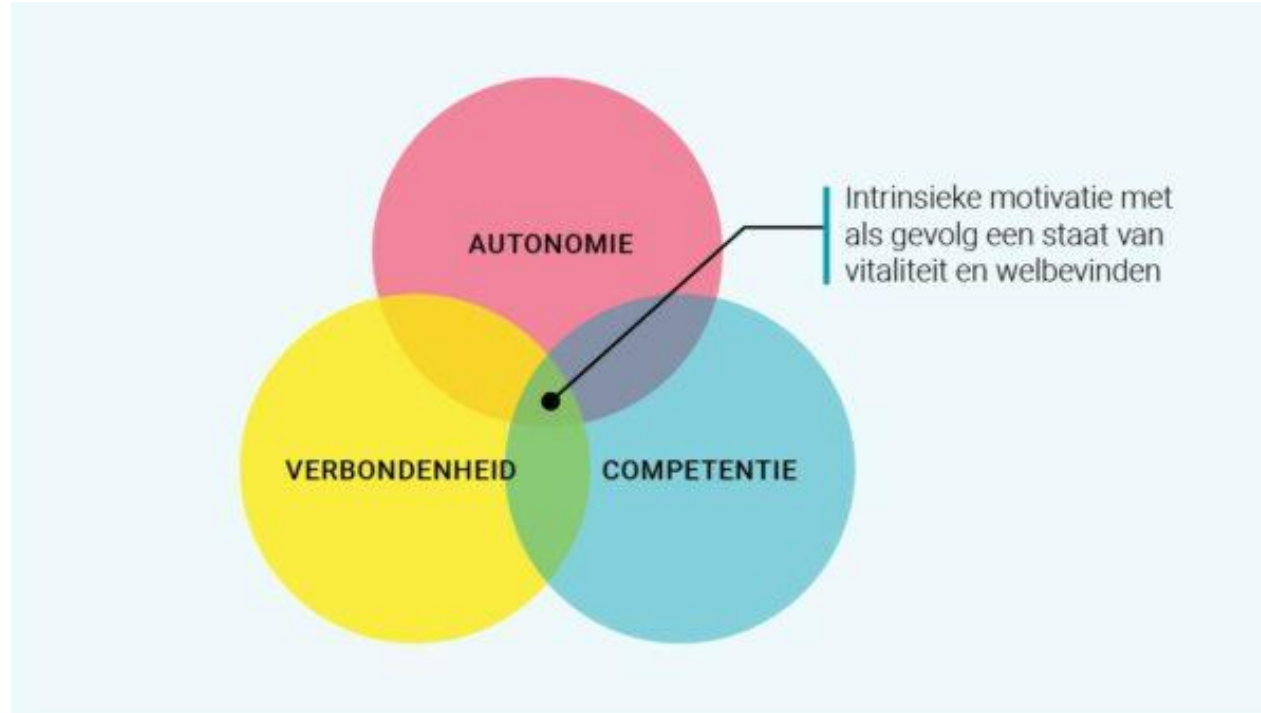
Observaties, diepte-interviews

Mixed Methods

Psychologisch & pedagogische blikrichting

Respondents

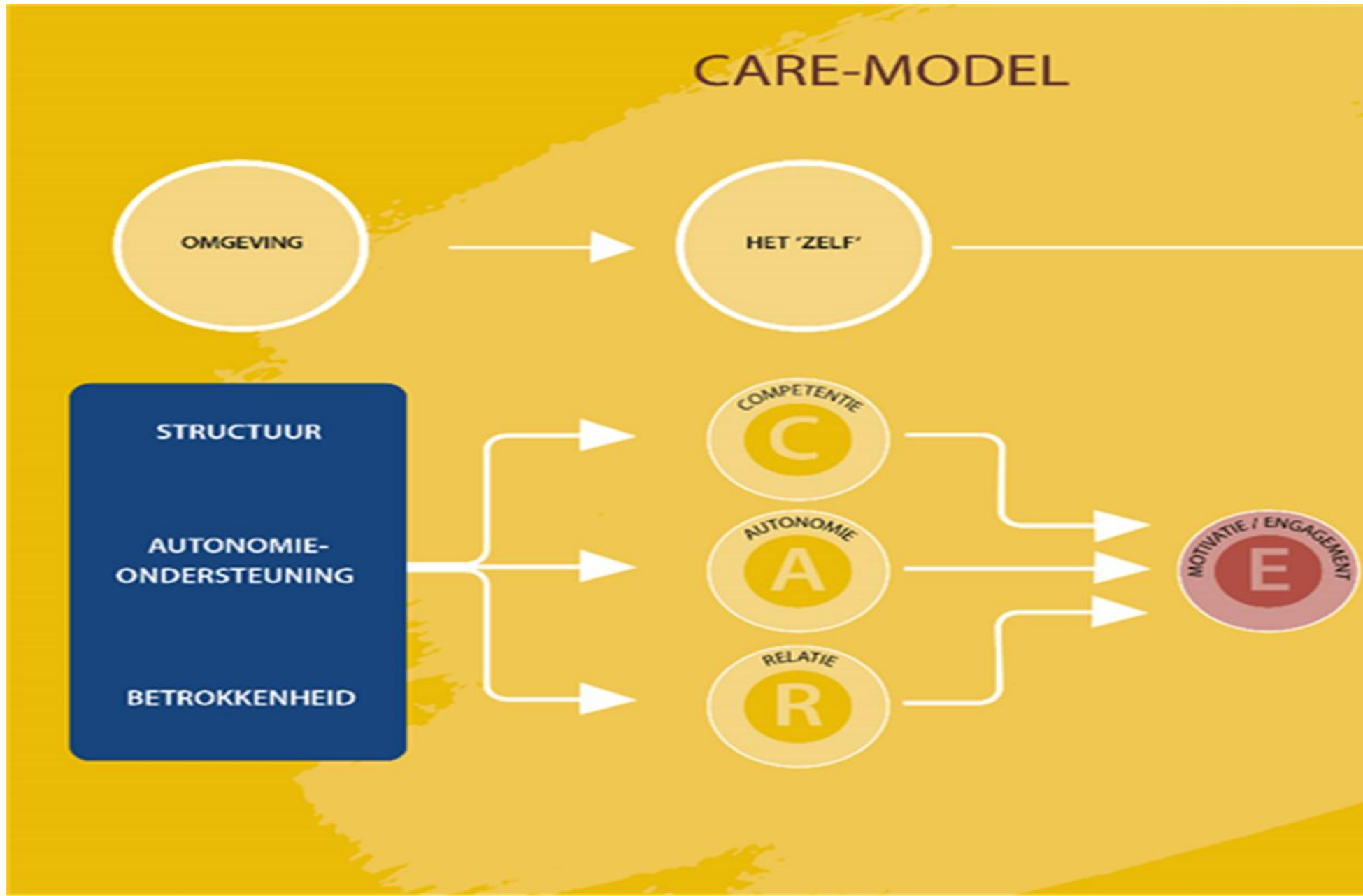

Zelf-determinatietheorie (Deci & Ryan, 2000)

CARE model (Minnaert, 2005)

Wat heb je nodig om met plezier te werken?

“Dat ik het gewoon een beetje snap”

“Uitleg natuurlijk”

“Dat juf aardig doet en niet chagrijnig”

“Dat je weet... dit kan ik wel leren, als ik mijn best doe”.

“Als ik in mijn eigen tempo mag werken”

“Gewoon, dat je een beetje vrijheid krijgt en mag kiezen in plaats van ‘je moet dit, dan dat en dan dat’, dus zo”

“Als ik met vriendinnen mag werken. Dat is veel gezelliger”

“Als het nut heeft voor de wereld”

“Als ik gegeten heb en genoeg geslapen”

WERKSTRATEGIE

iets in het
voorzicht stellen
beloning
growth mindset
hulp vragen

PRIMAIRE BASISBEHOEFEN

eten en drinken
genoeg slaap
gezondheid
fris gewassen

Leerling

HOE DE LEERLING ZICH VOELT

LEERVOORWAARDEN IN HET KIND

zelfvertrouwen
doorzettingsvermogen
zin hebben
geduld
concentratie
voorbereiding

MOTIVERENDE FACTOREN IN VERBINDING MET DE OPDRACHT

interesse
zelfsturing
plezier
passend niveau
duidelijke structuur
uitdaging
afwisseling
betekenisvolle inhoud

ONDERWIJSAANBOD

orde, stilte, materialen
soort activiteit, sport, gym,
spel, spelen, bijzondere
activiteiten, dagen,
opdrachtverwerking

werkwijze: onderzoekend
leren, mondeling, creatief

aanvullend
onderwijsaanbod

KLASGENOTEN

hoe de klasgenoten zijn:
aardig, gezellig

hoe de klasgenoten doen:
helpen, samenwerken

LEERKRACHT

hoe de leerkracht is

hoe de leerkracht doet:
helpen, de leerling zien en
begrijpen, complimenteren

wat de leerkracht doet

OMSTANDIGHEDEN

tijd, plaats,
weersomstandigheden

ouders

betrokkenheid
ondersteuning

thuisituatie
belemmerend
stimulerend

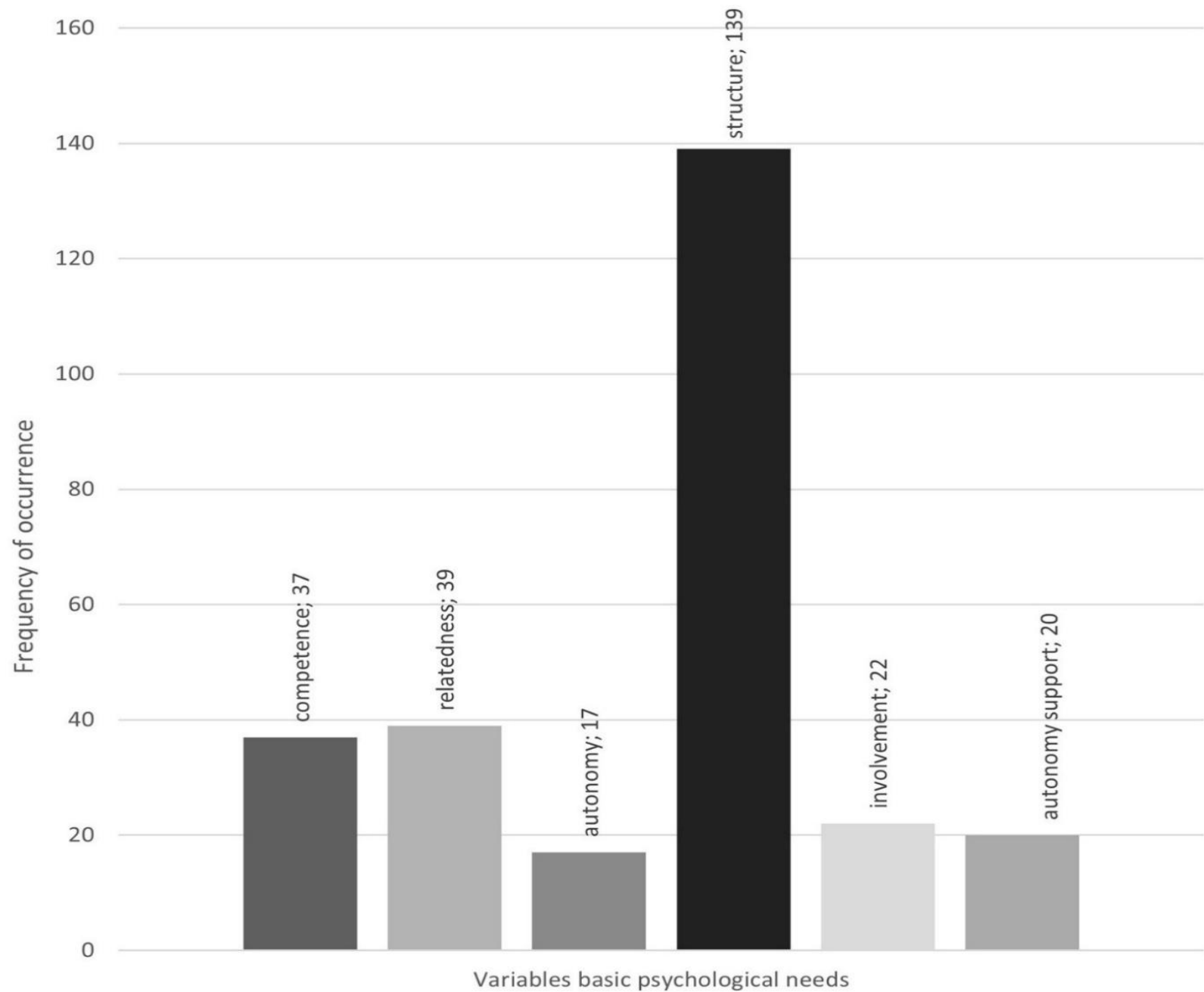
Geëngageerd RAKEN....

- Autonomieondersteuning als essentiële bouwsteen voor engagement voor hoogbegaafde leerlingen

(Snickers-Mommer, Hoekman, Mayo & Minnaert, 2024)

- Geëngageerd BLIJVEN...?

Geëngageerd BLIJVEN....

- Structuur is nodig om geëngageerd te blijven, ongeacht het IQ

(Snickers-Mommer, Hoekman, Mayo & Minnaert, 2024)

De stem van de leerling

- CARE:
Geëngageerd raken
Geëngageerd blijven
Disengagement!
- Gezien worden...
- Hoe? Maatwerk!

De stem van de leerkracht

- CARE (voor leerling én leerkracht):
Overeenstemming in WAT er nodig is
- Kennis
- Attitude
- Reflectie (maakt ook kwetsbaar)
- Samenwerking!!

Hoogbegaafde leerling (14 jaar)

- “Die leraren waar jij het over hebt, die je eens zouden kunnen vragen waarom je iets op een bepaalde manier aanpakt, dat ze willen weten hoe het kan dat ik een slimme vraag stel, maar toch niet goed kan beginnen met werken [omdat ik het uitvoeren dan weer lastiger vind], die leraren, die zulke vragen aan je stellen... die zitten niet bij mij op school”.

Pedagogische ontmoetingen als fundament voor maatwerk

Wat kunnen leerkrachten doen en hoe kunnen ze hierin gesteund worden?

Pedagogische ontmoeting: de interactie tussen leerling en leerkracht, waarin leerling zich gezien, gehoord en serieus genomen voelt en bemoedigd wordt om te handelen.

Vraagt om betrokkenheid, sensitiviteit, bemoediging van de leerkracht

Kennis: Zicht op bouwstenen CARE (voor leerling en leerkracht!)

Reflectie

Samenwerking

Lerende schoolcultuur, onderzoekende houding

Leerkracht van hoogbegaafde leerling

- “Je moet echt met een open blik naar kinderen kijken. Het is onze taak om goed naar kinderen te kijken, dat verdienen ze. [...] Overleggen helpt daarbij wel, overleg met het kind, de ouders, je collega en met jezelf”.

Contact?

verbinding@saskiasnikkers.nl